

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ

นางอัมพร สมรักษ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

อัมพร สมรักษ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน “แปะโนนไฮ”

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. พยอม ก้อนในเมือง 43 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544 - มิถุนายน 2545 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรากฐานการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาประเทศของประชาชนในชนบทในทุกๆด้าน เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การพัฒนาจะช่วยให้ประชาชนในประเทศชาติได้อยู่ดีกินดีมีความสุขความสบายซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศชาติ ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสมาชิกภายในหมู่บ้านแปะโนนไฮ มีการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้ดำเนินการตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมซึ่งการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮในปัจจุบัน และอนาคตมีแนวโน้มที่จะเกิดผลดีทั้งต่อกองทุนหมู่บ้านเองและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกภายในชุมชนโดยส่วนรวม โดยการมุ่งมั่นที่จะให้มีกองทุน 1 ด้านบาทภายในหมู่บ้านในการที่จะให้สมาชิกได้ทำการกู้ยืมและนำไปลงทุนหมุนเวียนตลอด ไปดังที่กำหนดไว้ให้จงได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *อัมพร สมรักษ์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[ลายมือ]*

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... *[ลายมือ]*

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผศ.พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนที่ให้คำปรึกษาด้านปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

หน้าอนุมัติ

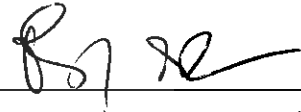
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ.พยอม ก้อนในเมือง)

กรรมการสอบ

(ดร.ธีรวิทย์ ภิญญธัญญานันต์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 บริบทวรรณกรรม	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล	12

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง	13
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	13

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	20

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	22
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	33
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้	36
4. ผลการทดลองวิธีใหม่ๆ	36
5. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองแห่งชาติ	36
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	37

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป	40
2. อภิปราย	41
3. ข้อเสนอแนะ	42

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

ภาคผนวก

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความคิดพื้นฐานของการประเมินสตัฟเฟิลบีม.....	12
2. ความคิดพื้นฐานการประเมินสเตก.....	12
3. แสดงองค์ประกอบของระบบ.....	15
4. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจสตัฟเฟิลบีม.....	17

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร.....	30
2.	จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ.....	30

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ใช้เป็นมาตรการในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายโอกาสให้ประชาชนในสังคม เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญา และศักยภาพสำหรับก้าวหน้าเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ในการที่รัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ทว่าประเทศเมื่อหมู่บ้านได้รับเงินจัดสรรจากทางรัฐบาลก็จะเริ่มดำเนินการปล่อยเงินกู้ พิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก เพื่อนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อจะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน รัฐบาลจึงได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของสารนิพนธ์ (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านแปะ โนนไฮ
5. เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านแปะ โนนไฮ

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎี ผู้ศึกษาในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	มาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	มาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	มาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	มาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

แหล่งข้อมูล แหล่งที่เก็บรวบรวมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถามโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้น ๆ จึงจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยถามจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ใช้ บร.2, บร.3, บร.4, บร.7, บร.9
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุบันทึกต่างๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้ มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ กชช. 2 ก, จปฐ.

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ความเข้าใจของชาว

บ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ
2. ได้ศึกษาถึงผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับกองทุนที่ส่งผลให้มีปัญหาต่อชุมชนเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ
3. มีการประสานเกิดขึ้นในชุมชนของกองทุนหมู่บ้านมีการประสานงานและมีการร่วมมือร่วมใจกันทำให้เกิดองค์กรและเครือข่าย
4. ทำให้ผู้ศึกษา ได้ตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและความก้าวหน้าของกองทุนและความเตรียมพร้อมของบ้านแปะโนนไฮ
5. ช่วยให้เห็นในชุมชนมีการยกระดับความเป็นอยู่หรืออาชีพที่ดีขึ้นต่อครอบครัวภายในบ้านแปะโนนไฮ

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลหลักวิชาการต่างๆ ซึ่งได้ประมวลจากแนวคิด หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่จะนำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ซึ่งมีเนื้อหาสาระและประเด็น เทคนิคการประเมินด้วยรายละเอียดดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มีหลักการและรายละเอียดดังนี้

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วย หลักการสำคัญ 4 ประการ

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง กับกองทุนอื่นๆ
- 3) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 4) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) ระเบียบการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544

2 พ.ศ.2544ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการให้การพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนบริหารกองทุน
- (11) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (12) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(อ้างอิง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 หน้า 2-6)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญ

ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ ดังนี้

1. จะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

(อ้างอิง หมวด 9 บทเฉพาะกาล ข้อ 41 จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2544)

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า สองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะการทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการกองทุนตามที่คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวน กรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

(อ้างอิง หมวด 5 ข้อ 17 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด มอบหมายให้ธนาคารสามารถทำหน้าที่แทนในการรับขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามแบบ กทบ.2
3. ธนาคารสาขาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน รับขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แล้วรวบรวมเป็นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามแบบ กทบ.3 แล้วส่งให้ธนาคารสาขาจังหวัดเพื่อส่งต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและส่งต่อให้ธนาคารสำนักงานใหญ่ เพื่อส่งต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. คณะกรรมการพิจารณาแล้วมีประกาศรับรองสถานภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.4 พร้อมบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบท้ายประกาศตามแบบ กทบ.4/1

(อ้างอิง คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับจังหวัด และอำเภอ หน้า 6-7)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่ที่ 11 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 172 หมู่ที่ 11 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30170 (044) 239710
2. วัตถุประสงค์ ของการจัดตั้งกองทุน
 - 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 2) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
3. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี
3. แหล่งที่มาของเงินกองทุน

แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

 - เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - เงินกู้ยืม
 - ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - ค่าธรรมเนียมแรกของการเข้าเป็นสมาชิก
 - เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
 - เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใด ๆ
4. คุณสมบัติของสมาชิก
 - (1) เป็นผู้ที่ทำนากหรือพักอาศัยในหมู่บ้าน มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนขึ้นไปนับถึงวันสมัครเป็นสมาชิก
 - (2) เป็นผู้มิมีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยกับหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
 - (3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

- (4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (5) เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ

5. การสมัครเป็นสมาชิก

- (1) แจ้งความประสงค์สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ขึ้นไป
- (3) สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กรเอกชน แล้วแต่ความสนใจของสมาชิก
- (4) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การพ้นจากสภาพจากการเป็นสมาชิก

สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกอง
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนหมู่บ้านไม่ว่าด้วยประการใด ๆ
- (6) นำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ถ้ารายได้จะกู้เกินกว่าจำนวนนี้ที่กำหนดไว้คณะกรรมการกองทุนจะเรียก

ประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
5. การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน หนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญา
6. ในกรณีที่ผู้กู้คิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดไว้

(อ้างอิง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2544 หน้า 23-24)

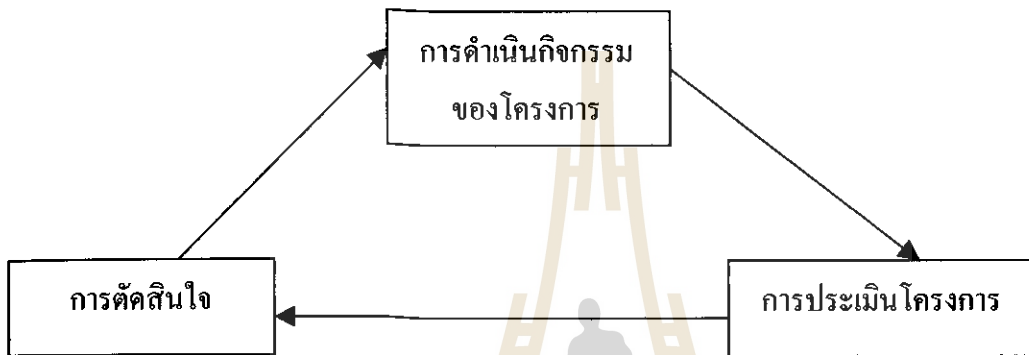
กรณีกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮ หมู่ที่ 11 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้ยืมเงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้ยืมเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีมติเห็นควรอนุมัติ เงินกู้ให้รายละ ไม่เกิน 20,000 บาท
3. กรณีครัวเรือนมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากกว่าสองคนขึ้นไปคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาให้กู้ได้ไม่เกินสองราย เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน
4. การดำเนินงานตามโครงการที่ขอกู้ สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
5. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิตจะต้องให้ สามี ภรรยา หรือบุตร รับสภาพหนี้
6. หลักประกันเงินกู้ ต้องให้สมาชิกจำนวน 3 คน เป็นผู้ค้ำประกัน แต่ต้องเป็นสมาชิกต่าง ครัวเรือน ในกรณีไม่มีสมาชิกค้ำประกัน สมาชิกผู้กู้ยืมสามารถใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินซิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stuffle beam's Cipp Model) สตัฟเฟิล กล่าวไว้ว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้ง การการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

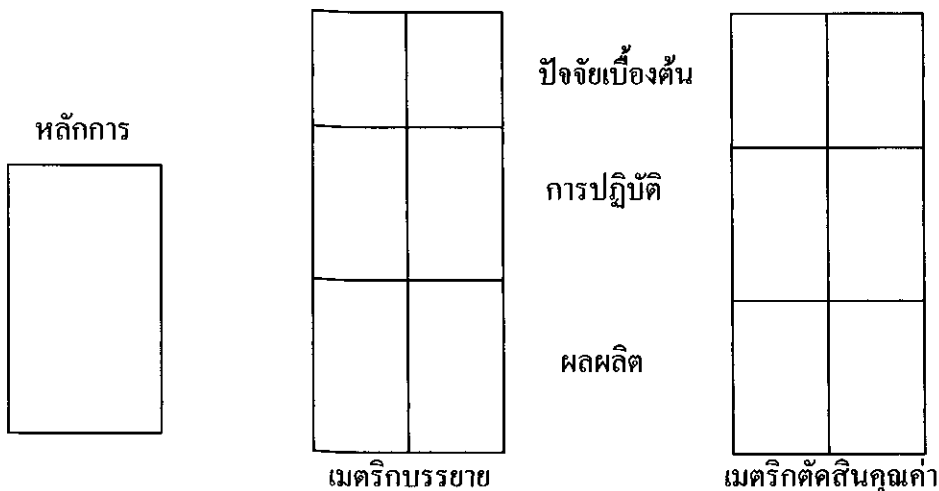
แผนภูมิ ความคิดพื้นฐานการประเมินตามสตัฟเฟิลบีม

(หนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา 2545 หน้า 89-90)

2. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตค (Stake' Concepts and Model of Evaluation) สเตค ได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบการประเมิน เกาทิแนนซ์ (Stake' Countenance Model) ดังนี้

ความคาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้น มาตรฐาน การตัดสินใจ

เมตริกบรรยาย

เมตริกตัดสินคุณค่า

แผนภูมิเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่า
(อ้างอิง หนังสือชุดการประเมินเพื่อการพัฒนา 2545 หน้า 86)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ผลของการวิเคราะห์โครงการ

1. ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่
2. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการเนื่องจากลักษณะโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม

(อ้างอิง คู่มือนักศึกษาศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ หน้า 7)

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544
4. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ
5. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
6. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน
7. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและการจัดการประเมิน โครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง ดังที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 จึงมี 6 ด้านในเรื่อง

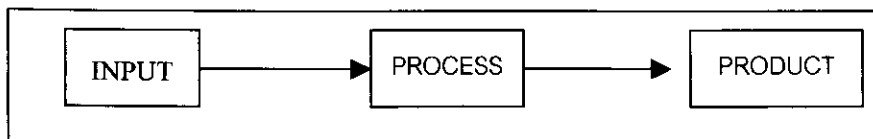
1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีรูปแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP MODEL) โดยมีระบบใหญ่ๆ อยู่ 4 ตัว ดังนี้

1. Context System คือ บริบทของหน่วยระบบ
 2. Input System คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
 3. Product System คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
 4. Product System คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ
- สามารถเขียนแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของระบบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบ

CONTEXT

แผนภูมิที่ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบ

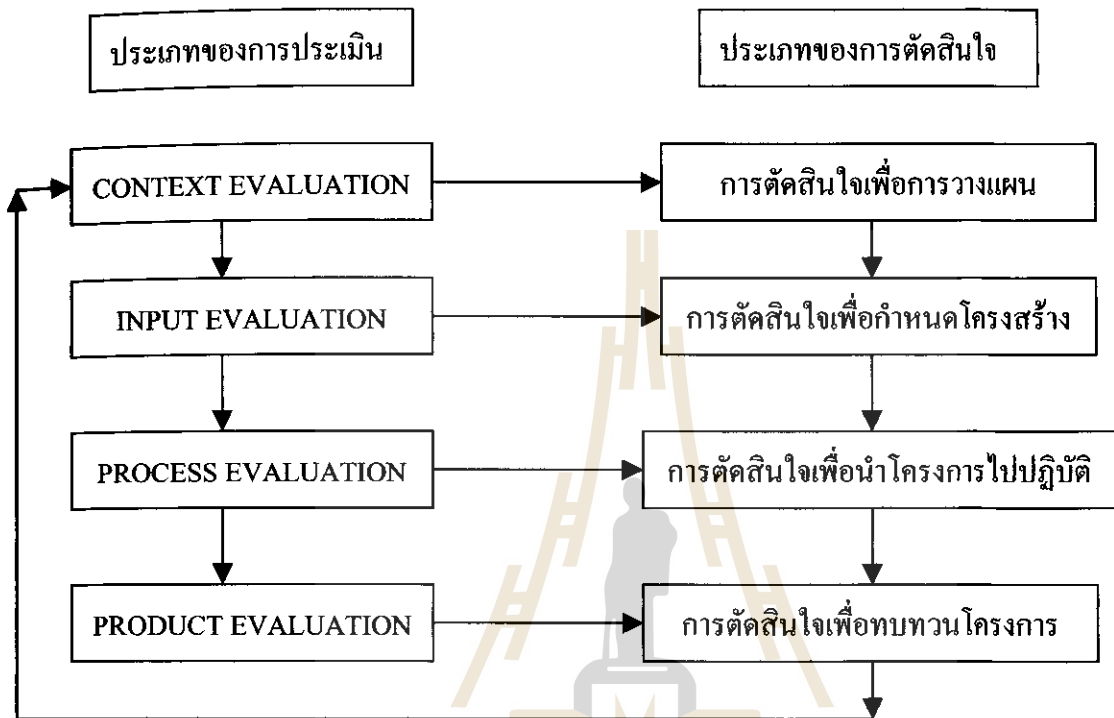
1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของสองระบบ คือ หน่วยระบบ A ระบบบริหารจัดการกองทุน และหน่วยระบบ B หน่วยระบบกิจการของผู้กู้
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบ การบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

ทั้ง 4 ระบบที่จะทำการประเมิน จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ไม่สำเร็จของโครงการ ผลบวกและผลลบที่จะเกิดขึ้นและจะต้องมีวิธี เครื่องมือที่จะไปเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam CIPP model)(2545:90-91) กล่าวว่า การประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของระบบเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบนั้นๆ จะมีการประเมิน 4 ประเภท ตามองค์ประกอบของระบบ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation :C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยน โครงการ

สตףเฟิลบีมสามารถนำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ และประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตףเฟิลบีม นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาต้องการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านแปะโนนไฮ หมู่ที่ 11 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ผู้ศึกษานำมาใช้ในการศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรภายในชุมชน มีครัวเรือนทั้งหมด 127 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 633 คน เป็นชาย 294 คน หญิง 339 คน สำหรับการประเมินโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำแนกออกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 12 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 132 คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้อนุมัติให้กู้	จำนวน 62 คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน 70 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ผู้ศึกษาคำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยกำหนดระดับของการปฏิบัติงานตามโครงการ โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบซึ่งประกอบไปด้วย 2 หน่วย ระบบ ดังนี้

หน่วยระบบ A

ปัจจัยนำเข้า

1. นโยบายของรัฐบาล
2. เงิน 1 ล้านบาท
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
5. ผู้สมัครขอกู้
6. นักศึกษาบัณฑิตและทุนสะสมของหมู่บ้าน

กระบวนการ

1. การคัดเลือกผู้กู้
2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
3. การชำระหนี้

หน่วยระบบ B

ปัจจัยนำเข้า

1. เงินที่ผู้กู้ได้มา
2. เงินอื่นๆ
3. สถานที่และวัตถุดิบ
4. เทคนิควิธีทำงาน
5. กำลังทำงาน
6. อื่นๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

กระบวนการ

1. การทำกิจการถูกวิธี
2. การหาตลาดที่ดี
3. การหาวัตถุดิบที่ดี

4. การทำบัญชี
5. การช่วยหาคะลาด
6. นักศึกษาผ่านงาน

4. การทำบัญชี
5. การวิเคราะห์ประเมิน
6. กิจกรรมอื่นๆ

ผลผลิต

1. จำนวนผู้ให้กู้
2. ยอดเงินให้กู้
3. กองทุนสะสม
4. ชื่อเสียงของชุมชน
5. นักศึกษาผ่านงาน

ผลผลิต

1. รายได้เป็นเงิน
2. ผลเป็นสิ่งที่ของ
3. ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
4. ผลเป็นความพอใจ
5. อื่นๆ นักศึกษาเรียนรู้ธุรกิจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายที่จะนำมาใช้ได้ และวิธีการที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลกองทุนหมู่บ้านเปะ โนน ไฮ ตำบลเสมา อำเภอสว่างเมืองนครราชสีมา มีวิธีการเก็บข้อมูล มีดังนี้

1. การสังเกตและบันทึก การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมทำกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ผู้นำชุมชน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านทั้งรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.) เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์และให้ได้ความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด
3. การประชุมกลุ่มเวทีชาวบ้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมของสมาชิกกองทุนและการประชุมสามัญของหมู่บ้าน ที่มาร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นต่างๆ โดยการบันทึกข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การศึกษา เจาะลึกรายกรณี จะศึกษาจากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยการศึกษาเป็นรายบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์สังเกต ดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลเสมอ
2. ดำเนินการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชน ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนภายในชุมชน
3. ทำการสังเกตการณ์พฤติกรรมของบุคคลและสภาพทั่วไป ภายในชุมชน
4. สรุปวิเคราะห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านเปะโนนไฮ ตำบลเสมอ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- การวิเคราะห์โดยไม่ใช่สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูลที่มีการบันทึกไว้
- 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
 - การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์
 - การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด การวิเคราะห์แนวคิดของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและของสมาชิกกองทุน

การวิเคราะห์ข้อมูล ของกองทุนจะวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน กองทุนโดยตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องออก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยกรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมี 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 4 ผลการประเมินมูลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 5 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยในอดีตเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะมีหนี้สินกับต่างประเทศมากมาย ความยากจนของกลุ่มเกษตรกรเป็นปัญหาที่ประเทศได้หาทางในการแก้ไข เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มคนยากคนจนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้จากปัญหาความยากจนของชาวไร่ชาวนาเป็นผลมาจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านการศึกษาความรู้ความสามารถ ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้เพราะการพัฒนาในแต่ละด้านต้องมีการลงทุนมาก เมื่อขาดความรู้ ความสามารถ ก็จะส่งผลให้คุณภาพของผลผลิตไม่ดี การส่งออกสินค้าต่างประเทศถูกกดราคา นับจากวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 คนไทยเหมือนตกอยู่ในฝันร้ายจากสงครามค่าเงินบาทลอยตัวตามด้วยการปิดตลาดเงินทุนหลักทรัพย์ การล้มละลายของบริษัทที่ผู้กู้เงินจากต่างประเทศ รัฐบาลไทยต้องเข้าไปกู้ยืมเงินกู้ภาคเอกชน กระทั่งในที่สุดต้องเข้าโครงการ IMF อันเป็นเหตุให้ภาคเอกชนทุกชั้นทั้งหน้าจากมาตรการของ IMF วิฤตเศรษฐกิจ คราวนี้บอกอะไรแก่สังคมไทยได้

ถ้าจะย้อนถึงเหตุการณ์หลังประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ค่าเงินบาทอ่อนตัว ลงมาอยู่ที่ระดับ 28.10 บาท ส่วนดัชนีราคาหุ้น ตลาดหลักทรัพย์ อยู่ที่ระดับ 596.37 จุด ฐานะของประเทศช่วงนั้น ง่อนแง่นเต็มทนโดยนักลงทุนต่างประเทศขนเงินออก ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจแทบไม่เหลือและประเทศก็เต็มไปด้วยปัญหาหนี้สิน ภาระหนี้ต่างประเทศเมื่อ

สิ้นปี 2540 มีจำนวน 109,276 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแยกเป็นหนี้ภาคเอกชนประมาณ 85,12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หนี้ภาครัฐจำนวน 24,082 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัจจุบันเมื่อยอดหนี้ต่างประเทศจะลดลงเหลือ 64,394 ล้านดอลลาร์ โดยแยกเป็นหนี้ภาคเอกชน 37,667 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนี้ภาครัฐ 26,727 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัญหาหนี้ภาคสถาบันการเงินก็ยังไม่จบ และหนี้สาธารณะก็พุ่งกว่า 3 ล้านล้านบาท หรือประมาณ 60% ของผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ(จีดีพี) ส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีตัวเลขการเติบโตสูงหลังเกิดวิกฤตฟองสบู่เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตที่ติดลบจากที่เคยโต 9.3% ของจีดีพีในปี 2538 โต 6% ในปี 2539 แต่ปี 2540 หดลงมาติดลบ 1.4% และ ปี 2541 ติดลบ 10.6% ก่อนที่จะเริ่มกระเตื้องขึ้นในปี 2542 โดยเศรษฐกิจโต 4.5% ปี 2543 เติบโต 4.7% และหล่นวูบเหลือโต 1.7% ในปี 2544 สำหรับไตรมาสแรกปีนี้ เศรษฐกิจเติบโต 3.9% และประมาณกันว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจจะเติบโต 3.5-4% ของจีดีพี

(อ้างอิง มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที 8-14 กรกฎาคม 2545 ปีที่ 22)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

นโยบายของรัฐบาล จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยนั้น ในหลายประเด็นมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ตัวอย่างเช่น นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1.1 นโยบายการสร้างรายได้ ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค นำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

รัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่ เพื่อกระจายโอกาสกระจายความเสี่ยงและฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ

1.1.1 ด้านการเกษตร ประกอบด้วย การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตร

ผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกิน โดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

1.1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีแนวนโยบายหลายๆ ด้าน ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตภาคอุตสาหกรรมค้ำนึ่งถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาของไทย สักยภาพทางการผลิตและการตลาด
2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน
3. พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา
4. ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ
5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงินรวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนร่วมทุน
6. สนับสนุนให้เกิดการประกอบการใหม่ๆ

1.1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริม คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและท่องเที่ยวโดย

1. พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งรัดผู้ประกอบการให้มีความรู้ ทักษะด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการ
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประจัญหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก

1.2 นโยบายด้านพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้มีความเข้มแข็ง พร้อมๆ ไปด้วยการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว ได้ดำเนินการดังนี้

1. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงอนุมัติปรับปรุงกฎหมายเพื่อแปรสภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เป็นธนาคาร

2. มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SME
 3. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME
 4. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SME
- (อ้างอิง ชูวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ หน้า 223-224)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

บัญชีเดินสะพัดขาดดุลรอบ 56 เดือน

ดร.อัญญา กล่าวว่า ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐส่วนดุลการชำระเงินเกินดุล 295 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในเดือนเมษายน ธปท.มีการชำระหนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF Packages) 0.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ถือเป็นข่าวร้ายที่ดุลบัญชีเดินสะพัดในเดือนเมษายนขาดดุลเป็นครั้งแรกในรอบ 56 เดือน โดยเดือนสุดท้ายที่มีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดคือ สิงหาคม 2540 ซึ่งสิ่งที่ ธปท.ห่วงก็คือภาคการส่งออกแม้จะขยายตัวแต่มูลค่าก็ไม่ถึง 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะ มีปัจจัยด้านราคาสินค้าเป็นตัวฉุด นอกจากนี้กรณีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงที่เศรษฐกิจยังไม่แข็งแรงพอจะเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ ถ้าการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนั้นเป็นการขาดดุลที่เกิดจากการนำเข้าสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ถ้าถามว่าเป็นแนวโน้มตัวเลขดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นไปในทิศทางใดไม่สามารถตอบได้ในขณะนี้

ทั้งนี้ตามหลักสากลแล้ว การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เป็นอันตรายต่อประเทศนั้นคือ การขาดดุลเกินกว่า 3% ของ GDP ต่อปี ดังนั้นจึงไม่น่ากังวลมากนักในขณะนี้ เพราะ 3% ของ GDP ของไทย คือ 3,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งในเดือนเมษายนไทยขาดดุลเพียง 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐและในช่วง 4 เดือนแรกของปีดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลอยู่

(การเงินการธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 24 มิ.ย.2545 :76)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1. สภาพที่มีป่าไม้ลดลงทำให้เกิดมลพิษต่างๆ เช่น น้ำเสีย ฝนแล้ง
2. การปนเปื้อนของสารเคมีในอาหาร เช่น พืช ผัก ผลไม้อาหารต่างๆ
3. สภาพทางภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงของโลกที่ร้อนและแห้งแล้ง ขาดน้ำในการทำการเกษตรกรรมและการบริโภค
4. สภาพมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม จากควัน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

คนไทยกับการจัดการหนี้

(ข่าวรวมคำแหง:8-14 เม.ย. 2545) สถานภาพของประเทศไทยในบัญชีรายชื่อของธนาคารโลกที่ดี หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ก็ดี เราอยู่ในฐานะเป็น “ลูกหนี้” หรือ debtor ของสถาบันการเงินทั้งสองแห่งนี้ ซึ่งก็เป็นเหมือนๆ กับประเทศส่วนใหญ่ในโลก รายการหนี้สินของประเทศเราจะปรากฏอยู่ในยอดหนี้ต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 2.9 ล้านล้านบาท (คิดจาก 44 บาทต่อดอลลาร์) หนี้จำนวนนี้ แม้ว่าจะไม่ทำให้เราถูกจัดอยู่เป็นประเทศหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ก็นับว่า หนักหนาสาหัสอย่างชนิดที่คนไทยในเมือง จะต้องตระหนักในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนก่อหนี้ก้อนมหึมานี้ และควรหันมาร่วมกันคิดว่า จะจัดการแก้ไขปัญหานี้อย่างไรดี จึงจะไม่เป็นการโยนภาระไปให้คนไทยในชนบทอย่างไม่เป็นธรรม

อีกทั้งทุกครั้งที่มีการกล่าวถึงภาวะหนี้สินในประเทศ ปัญหานี้ที่มักจะหยิบยกมากล่าวอ้างถึงเสมอๆ ก็คือ ปัญหา NPL (non-performing loan) ซึ่งหมายถึงหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้ประเภทนี้มาจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การค้า และการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมียอดอยู่ที่ประมาณ 5 แสนล้านบาทเศษ ซึ่งเป็นหนี้จำนวนสูงราว 1 ใน 4 ของ GDP นี้เองที่สถาบันการเงินเอกชนประเมินว่าเป็นตัวกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งๆ ที่ หนี้จำนวนมหาศาลเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากความผิดพลาดในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งสิ้น ซึ่งภาระนี้ควรตกแก่ภาคธุรกิจ ไม่ใช่ผลักมาเป็นหนี้ของกองทุนฟื้นฟูมากมายดังเช่นที่เป็นอยู่

สำหรับประเทศไทยของเรา ซึ่งมีหนี้ต่างประเทศรวมทั้งสิ้นราว 2.9 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 65 ของ GDP แน่แน่นอนที่สุดว่า ภาระหนี้ต่างประเทศจำนวนหนี้ จะทำให้คนไทยตกอยู่ในภาวะหนี้ไปอีกนานหลายปี โดยที่เราคงไม่อาจคาดหวังให้เจ้าหนี้มายกหนี้ให้เราเป็นแน่ เพราะประเทศเรามีศักยภาพพอที่จะใช้หนี้ได้ เพียงแต่ว่าในการชำระหนี้หนี้้น หากเป็นหนี้ภาครัฐ รัฐบาลจะต้องไม่ผลักภาระไปยังประชาชนผู้ยากไร้มากเกินไป โดยเฉพาะ เกษตรกรซึ่งมักจะมีหนี้สินมากเป็นทุนอยู่แล้ว

(โลกเศรษฐกิจ:รศ.เสรี ลีลาชัย หน้า7,8-14 เม.ย.45)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่น

สังคมไทยมีความอ่อนแอในเรื่องใหญ่ๆ ถึง 5 ประการ คือ

1. ความอ่อนแอทางศีลธรรม

ความอ่อนแอเป็นเรื่องสำคัญที่กำหนดความสำเร็จในเรื่องอื่นๆ แต่ถ้าศีลธรรมอ่อนแอแล้วย่อมนำไปสู่ภาวะวิกฤตในทุกเรื่อง ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธก็จริง แต่มีปัญหาศีล

ธรรมมาก การลักขโมยมืออยู่ทั่วถึงทั่วประเทศ การคอร์รัปชันระดับทั่ว การฆ่ากันตายเคยมีอัตราสูง เป็นที่สองในโลก รวมทั้งการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี การทำลายสิ่งแวดล้อม การเห็นแก่ประโยชน์ ความเชื่อถือ กระทบเศรษฐกิจ เพราะความเชื่อถือได้เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คนไทยยังขาดจิต สาธารณะ หรือ Public Mind ยังมีจิตคับแคบ เห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวก ทำให้ไม่สามารถอยู่รวม กันในสังคมใหญ่ได้อย่างสมดุล การขาดความสมดุลก็คืออาการป่วย ซึ่งจะต่อไปเป็นวิกฤต

2. ความอ่อนแอทางปัญญา

สังคมไทยมีวัฒนธรรมอำนาจมากกว่าวัฒนธรรมปัญญา นิยมใช้ความ เห็นมากกว่าการสร้างความรู้ การศึกษาก็เน้นท่องจำมากกว่าการทำ การคิด การสร้างความรู้ สื่อมวลชนก็ถูกใช้ไปในทางกระตุ้นกิเลสตัณหาทางวัตถุนิยมมากกว่าการสร้างปัญญา การค้นคว้าวิจัยเพื่อ สร้างความรู้ เพื่อเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์มีน้อยมาก สังคมทั้งสังคมจึงอ่อนแอทางปัญญาจะว่าเป็น วิกฤตการณ์ทางปัญญาก็ได้ ความอ่อนแอทางปัญญาทำให้ไม่สามารถประคองตัวอยู่ในสมดุลได้ จึง เจ็บป่วยและวิกฤต

3. ความอ่อนแอของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของเราเป็นระบบที่ทอดทิ้งและทำลายเศรษฐกิจของฐาน ล่างให้อ่อนแอ มีส่งเสริมคนส่วนน้อยข้างบนให้มีเงินมาก แต่เศรษฐกิจข้างบนก็ไม่ใช่เศรษฐกิจจริง แต่เป็นเศรษฐกิจเทียม ที่ยกย้ายถ่ายเทเงินกำไรกัน มากกว่าเป็นการผลิตทางเศรษฐกิจจริงๆ มีความฉ้อ ฉล คดโกง เอาเปรียบสูง ปราศจากการค้นคว้าวิจัยให้เข้มแข็งทางปัญญา และพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง

ในเมื่อระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเช่นนี้ คือฐานล่างอ่อนแอ ข้างบนมีความ เทียมและฉ้อฉล ระบบทั้งระบบจึงอ่อนแอจนพังทลายลง เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปัจจุบัน

4. ความอ่อนแอของระบบรัฐ

ระบบรัฐซึ่งประกอบด้วยระบบการเมืองและระบบราชการอ่อนแอยิ่ง เพราะขาดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ขาดปัญญา และมีการคอร์รัปชันสูง อำนาจรัฐนั้นปกคลุม ไปทั่วทุกปริมณฑลของสังคม ในเมื่ออำนาจรัฐไม่ถูกต้องย่อมส่งผลเสียอย่างทั่วถึงทุกๆ มิติ ทั้งเรื่อง ศีลธรรม เรื่องปัญญา เรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความอ่อนแอของระบบรัฐจึงเป็นต้นเหตุ สำคัญของวิกฤตการณ์

5. ความอ่อนแอของสังคม

โครงสร้างทางสังคมไทย เป็นโครงสร้างทางคั่ง คือเป็นความสัมพันธ์กัน แข็งอำนาจ ระหว่างคนข้างบนที่มีอำนาจกับคนข้างล่างที่ไม่มีอำนาจ เป็นนายกับไพร่ หรือเป็นเจ้านาย กับลูกน้อง คนมีอำนาจข้างบนจะคั่งสิ่งต่างๆ จากคนข้างล่างไปเข้าตัว ทั้งเศรษฐกิจและเกียรติยศ คน

ข้างล่างจะไม่มีเกียรติและยากจน เมื่อคนข้างล่างถูกบีบคั้นเอาเปรียบก็จะเก เช่น หนึ่งงาน ขโมยของ หลวง และแสวงหาผู้อุปถัมภ์ กลายเป็นสังคมอุปถัมภ์ ผู้คนคิดพึ่งพาผู้อื่น ไม่คิดพึ่งตัวเอง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมคนไทย

(รวมพลัง :10 มิ.ย.2545) ยูพาพร ตัวเลขเศรษฐกิจที่ประเมินโดย IMF ซึ่งได้กล่าวว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังดีขึ้นทางรัฐบาลของท่าน ฯพณฯ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ก็ตอกย้ำว่าทาง รัฐบาลได้พยายามแก้ไขและแนวโน้มดีขึ้นจึงทำให้คนไทยบางกลุ่ม บางคน บางพวก ลืมความหลัง จากภาวะเศรษฐกิจที่ทรุดตัวลงในอดีต เริ่มที่จะมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซื่อของสุร่ยสุร่ายจากตัวเลขของ สินค้านำเข้าปรากฏว่า ตัวเลขที่น่าตกใจในการนำเข้าคือ สุรา และเครื่องสำอางค์ ซึ่งมีการนำเข้าสูง มากเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขติดลบ และกระแสเงินสดต้องไหลออกค่อนข้างสูงมาก จึงทำให้น่า เป็นห่วงอย่างยิ่งต่อค่านิยมในสินค้าต่างประเทศ นอกจากสินค้าเหล่านี้แล้ว ยังปรากฏตัวเลขว่า คน ไทยได้เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศค่อนข้างสูงในช่วงปีภาคเรียน จึงทำให้เป็นห่วงอย่างยิ่งกับ ทศนคติของลูกหลานไทยในอนาคตที่จะฟุ้งเฟ้อตามบรรพบุรุษที่สั่งสอนและทำให้ตกเป็นทาสของ ความฟุ่มเฟือย สุดท้ายค่านิยมผิดๆ ก็จะมีผลต่อตนเองและประเทศชาติ จะต้อง เปลี่ยนทัศนคติค่านิยมให้กับตนเอง และลูกหลานของท่านไม่เช่นนั้น วิกฤตการณ์เช่นนั้น อาจจะต้องมาถึงท่าน เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศยากจน มีหนี้สาธารณะค่อนข้างสูงถึงแม้ว่าท่าน เป็นมหาเศรษฐี แต่ท่านจะพบกับความลำบากหากประเทศของท่านตกอยู่ในภาวะวิกฤตจะด้วย ประสพการณ์ที่น่าสังสัยการตกเป็นทาสของประเทศอื่นๆ โดยไม่รู้ตัวเนื่องจากมีค่านิยมและทัศนคติ ต่อสินค้าต่างประเทศ

(ยูพาพร:2545) “แวดล่อมเศรษฐกิจการเมืองและสังคม” รวมพลัง มิถุนายน 2545,หน้า 10

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านแปะ โนนไฮ หมู่ที่ 11ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตอนแรก ปกครองขึ้นอยู่กับบ้านแก่น้าว หมู่ 2 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2529 หรือประมาณ 16 ปีที่แล้วได้แยกหมู่บ้านแปะ โนนไฮ ตอนยังไม่แยกหมู่บ้าน แปะ โนนไฮจะเป็นชื่อคุ้มของหมู่บ้าน คำว่า “แปะ” เป็นชื่อดั้งเดิม ส่วนคำว่า “โนนไฮ”สันนิษฐาน ไว้ว่าพื้นที่ของคุ้มสมัยก่อนอาจจะเป็นเนินสูงและมีต้นไฮอยู่มาก

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

บ้านแปะโนนไฮ ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่ม มีลำห้วยและหนองน้ำเพียงพอสำหรับ การทำ การเกษตร ในส่วนของภูมิอากาศนั้นจะมีด้วยกัน 3 ฤดู คือ

ฤดูหนาว	ประมาณ	15 – 25 องศาเซลเซียส
ฤดูร้อน	ประมาณ	35 – 41 องศาเซลเซียส
ฤดูฝน	ประมาณ	30 – 38 องศาเซลเซียส

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านเหมือดแอ่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านคอนมะนาว อำเภอสีคิ้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านแก่นนคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว

สภาพที่ดิน โดยส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนทราย

ระบบสาธารณูปโภค

- ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ถนนจะเป็นแบบดินค้ำ
- เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ.2540 ยาว 2,070 เมตร
- เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ.2542 ยาว 2,070 เมตร
- ถนนในหมู่บ้านยาว 2,070 เมตร
- ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2522
- ประปาเข้าสู่หมู่บ้าน สร้างเมื่อ พ.ศ.2537

ประชากร

ในหมู่บ้าน/ชุมชนมีครัวเรือน 127 ครอบครั มีบ้าน 127 หลังคาเรือน มี ประชากรทั้งหมด 633 คน เป็นชาย 294 คน หญิง 339 คน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	294	46
- หญิง	339	54
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	28	4.4
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	27	4.2
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	53	8.4
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	19	3
14 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	32	5
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	325	51.3
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	63	10
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	86	13.7

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านแะ โนนไฮ ที่สำคัญคือ

บึงหมือดแะ เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคโดยใช้ร่วมกันหลายหมู่บ้าน เนื่องจากลักษณะของบึงมีขนาดใหญ่กินเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ จึงมีน้ำใช้ตลอดปี

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
สระน้ำ	1	1	-
คลองน้ำ	1	1	-
ห้วย	1	-	1
บึง	1	1	-

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

ชาวบ้านแปะ โนนไฮ มีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

อาชีพทำนา 75 ครอบครัว รับราชการ 4 ครอบครัว

ค้าขาย 12 ครอบครัว รับจ้าง 47 ครอบครัว

หน่วยธุรกิจในบ้าน คือ

- ร้านค้า 6 ร้าน

- โรงเรียน 2 โรงเรียน

พื้นที่ทำการเกษตร 2,352 ไร่ เป็นที่นา 2,450 ไร่ มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ 102,800 กิโลกรัม ขายไปจำนวน 194,400 กิโลกรัม เก็บไว้รับประทาน 16,800 กิโลกรัม

ตารางที่ 3 แสดงเอกสิทธิ์ในที่ทำกินของตัวเอง

จำนวน (ไร่)	จำนวนครอบครัว
1-5 ไร่	9
6-10 ไร่	25
11-12 ไร่	24
21-50 ไร่	13
50 ไร่ขึ้นไป	4

ตารางที่ 4 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

รายได้(บาท)	ครอบครัว
1,000 - 5,000	-
5,001 - 10,000	17
10,001 - 20,000	30
20,001 - 30,000	30
30,001 - 50,000	30
50,001 - 100,000	20

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัดและประเพณี บ้านแปะ โนนไฮ จะมีวัด 1 แห่ง ชื่อ วัดบ้านแก่นท้าว มีพระจำวัด

3 รูป

ประเพณีของท้องถิ่น ในรอบหนึ่งปีหมู่บ้านจะมีการทำบุญหรืองานประเพณี คือ

- ประเพณีวันสงกรานต์
- ประเพณีทำบุญกลางบ้าน
- ประเพณีรำฟ้อนเดือนห้า
- ประเพณีเทศน์มหาชาติ
- ประเพณีทางศาสนาในวันสำคัญ
- ประเพณีพื้นบ้าน คือ การลงแขกเกี่ยวข้าวเอาแรง
- ประเพณีลอยกระทง

โรงเรียนและการศึกษา

โรงเรียนประถมในหมู่บ้าน ชื่อ โรงเรียนบ้านแก่นท้าว ตั้งเมื่อ ปี พ.ศ.2434

โรงเรียนมัธยมศึกษาในหมู่บ้าน ชื่อ โรงเรียนบ้านแก่นท้าว ตั้งเมื่อ พ.ศ.2534

มีครูสอนที่จบวิชาดังนี้คือ

1. การศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน
2. บริหาร โรงเรียน จำนวน 1 คน
3. สังคมศึกษา จำนวน 2 คน
4. คหกรรม จำนวน 1 คน
5. พลศึกษา จำนวน 1 คน
6. ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน
7. คณิตศาสตร์ จำนวน 2 คน
8. ประถมศึกษา จำนวน 2 คน

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

ชั้นอนุบาล 1	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	24 คน
ชั้นอนุบาล 2	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	23 คน
ชั้นป.1	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	24 คน
ชั้นป.2	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	21 คน
ชั้นป.3	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	30 คน
ชั้นป.4	มี	1 ห้อง	มีเด็ก	26 คน

ชั้นป.5	มี	1	ห้อง	มีเด็ก	19	คน
ชั้นป.6	มี	1	ห้อง	มีเด็ก	25	คน
ชั้นม.1	มี	1	ห้อง	มีเด็ก	28	คน
ชั้นม.2	มี	1	ห้อง	มีเด็ก	26	คน
ชั้นม.3	มี	1	ห้อง	มีเด็ก	40	คน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนมาให้ เพื่อเป็นเงินกองทุนของหมู่บ้าน โดยผู้ที่จะมีสิทธิ์ใช้กองทุนนี้ต้องได้เป็นคนที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเท่านั้น การบริหารจัดการกองทุนจะให้ชาวบ้านร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาบริหารจัดการ ซึ่งเป็นเงินกองทุนจะให้ชาวบ้านทุกคน ทั้งนี้กลุ่มที่มีความเข้าใจจะเป็นกลุ่มที่มีความสนใจติดตามข่าวสารและกลุ่มที่เข้าฟังเวทีประชุมชาวบ้านเป็นประจำ ส่วนกลุ่มที่ไม่เข้าใจจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้าประชุมหรือไม่ติดตามรับฟังข่าวสาร

2) เงิน1ล้านบาทที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านให้กับหมู่บ้านนั้นแล้ว นั้น ทางคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการกองทุน ได้ปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกในหมู่บ้านที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนและขอกู้เงิน โดยสมาชิกที่ขอกู้จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนอย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคภายในหมู่บ้านอย่างแท้จริง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมากจะไปทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

3) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการคัดเลือกมาจากประชาชนในหมู่บ้าน โดยในขั้นแรกได้จัดการประชุมในหมู่บ้าน โดยให้แต่ละครัวเรือนส่งตัวแทนมาเข้าร่วมประชุม เพื่อรับทราบและร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาดำเนินการ โดยประชาชนร่วมกันเสนอชื่อและออกเสียงหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง จนได้คณะกรรมการมาทั้งหมด 12 คน การคัดเลือกคณะกรรมการจะคำนึงถึงความสามารถ ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเป็นผู้นำ และเป็นบุคคลที่ชาวบ้านนับถือหน้าถือตาทำให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินไปอย่างเป็นระบบ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านยั่งยืนต่อไป

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เมื่อสมาชิกที่ยืมกองทุนไปแล้ว เมื่อถึงกำหนดชำระเงินคืน ผู้กู้นำไปส่งที่ธนาคาร โดยขอหนังสือรับรองจากประธานกองทุนเมื่อรับชำระจากผู้กู้แล้วคณะกรรมการจะนำเงินมารวมกันแล้วไปฝากธนาคารทันที โดยที่กองทุนจะไม่เก็บไว้ที่คลังหรือคณะกรรมการคนใดคนหนึ่ง

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนของคณะกรรมการ คณะกรรมการกองทุนจะคัดเลือกผู้ที่จะกู้เงินตามกิจกรรมที่ระบุในข้อบังคับของกองทุน ขั้นตอนคัดเลือกพร้อมอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะพิจารณาผู้กู้โดยดูศักยภาพของผู้กู้ทั้งหลายอย่างถึงจะให้กู้ได้ เพื่อคว่าผู้กู้สามารถชำระเงินคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ จำนวนเงินก็จะพิจารณาให้ตามสภาพของโครงการ แต่จุดค้อยของคณะกรรมการในการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ คือคณะกรรมการจะดูที่ฐานะของผู้มากู้ว่าสามารถชำระเงินคืนได้ก็จะอนุมัติให้หรือเป็นญาติพี่น้องคณะกรรมการก็จะอนุมัติให้เร็ว ทำให้สมาชิกอื่นที่ไม่ได้กู้คิดว่าการทำงานไม่โปร่งใส หรือบางคนขยันทำมาหากินแต่ฐานะยากจน การพิจารณาให้กู้ในจำนวนเงินที่น้อยทำให้ได้เงินไม่เพียงพอต่อการลงทุน

2) กระบวนการทำบัญชีของการลงทุน พบว่ามีการลงรายละเอียดด้านการเงินที่ชัดเจนมีความโปร่งใส และมีหลักฐานในการโอนเงินการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ ซึ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้

3) อื่นๆเกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A คณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่เหมาะสมกับคณะกรรมการแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงและการติดประกาศให้ทราบถึงการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอีกด้วย

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า มีชาวบ้านในหมู่บ้านสมัครเป็นสมาชิกกองทุน 132 คน มีการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกทั้งหมด 62 ราย สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปเป็นกองทุนในการสร้างงานสร้างรายได้ เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การชำระเงินคืนจะเป็นรายปี

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่าสมาชิกกองทุนผู้ที่ได้รับเงินกู้บางรายไม่นำเงินไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ เช่น นำไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย นำไปใช้ชำระหนี้ที่กู้ยืมมาจากแหล่งอื่น

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่าการพิจารณาผู้กู้ของคณะกรรมการกองทุนมีขั้นตอนการพิจารณาหลายขั้นตอนเพื่อให้เกิดความรอบคอบอย่างที่สุด ซึ่งในบางครั้งก็ต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระเงินคืนของผู้กู้ด้วย ทำให้เกิดการโต้แย้งจากสมาชิกว่าทำไมคนนั้นได้คนนี้ได้

ไม่ได้ ทั้งๆ ที่โครงการก็เหมือนกัน ทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างคณะกรรมการกองทุนกับสมาชิกผู้ที่ไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ผู้กู้ที่นำเงินไปลงทุนประกอบกิจการในอาชีพต่างๆ นั้น มักจะเป็นกิจการที่ผู้กู้มีประสบการณ์มาก่อนแล้ว หรือไม่ก็นำเงินไปขยายกิจการที่ทำอยู่ก่อนแล้ว ทำให้การดำเนินงานไม่มีปัญหา

2) การหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า การหาความรู้เพิ่มเติมจะเป็นส่วนของทางราชการที่เข้ามาอบรมให้ความรู้ในด้านต่างๆ หรือการเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองเพื่อนำพัฒนาการของตนเองได้ดีขึ้น

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืม พบว่า จำนวนเงินที่กู้จากกองทุนได้กระจายสู่ผู้กู้เงินทุกคนเรียบร้อย และสมาชิกทุกคนได้ดำเนินการตามนโยบายวัตถุประสงค์ และเมื่อครบกำหนดชำระเงิน ผู้กู้เงินกองทุนได้นำเงินคืนและดอกเบี้ยส่งกองทุน

2) สถานที่และวัตถุดิบ พบว่า สถานที่ที่จะใช้สถานที่บ้านเป็นหลัก วัตถุดิบจะหาได้ในหมู่บ้านหรือสถานที่ใกล้เคียง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้ดำเนินการตามประสบการณ์ที่เคยทำมาเช่น การเลี้ยงโค ก็จะเลี้ยง โดยปล่อยตามธรรมชาติตามทุ่งหญ้า

2) การทำบัญชี พบว่า การทำบัญชีของผู้กู้ยังเป็นลักษณะชาวบ้านคือจะไม่ใส่ใจเกี่ยวกับการทำบัญชี จะอาศัยการจดจำแบบง่ายๆ เพื่อความเข้าใจของตนเองมากกว่าที่จะทำให้เป็นระบบบัญชีตามมาตรฐานทั่วไป เนื่องจากชาวบ้านส่วนมากไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านบัญชี รวมถึงไม่ยอมเสียเวลาที่จะมานั่งวิเคราะห์รายรับรายจ่ายในแต่ละวัน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง พบว่า จากการที่ได้กู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพ ผู้กู้มีทุนเพิ่มจากทุนเก่าอยู่แล้ว ทำให้ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือผู้กู้นำไปประกอบอาชีพใหม่เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว มีการใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์เกิดการหมุนเวียนตลอดเวลา

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้สามารถพึ่งตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้ลดปัญหาการว่างงานในหมู่บ้าน สร้างสรรอาชีพใหม่ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ไม่เป็นหนี้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

3. ผลการทดลองวิธีใหม่

วิธีการผสมอาหารสุกร โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ต้นกล้วย ผักตบชวา ผักบั้ง ผักขม นำมาต้มรวมกับรำข้าวแทนที่จะใช้อาหารสำเร็จรูปที่มีราคาแพงเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับสมาชิกผู้กู้

4. ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้

4.1 อาชีพทำนา ปัจจุบันนำเข้าที่ตี ได้แก่ พันธุ์ข้าว กระบวนการผลิตที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชและการเอาใจใส่ที่อำนวยความสะดวกการผลิตให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดผลผลิตคุณภาพเป็นที่น่าพอใจของลูกค้าและตลาด มีปริมาณเพียงพอบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย

4.2 อาชีพเลี้ยงสุกร ปัจจุบันนำเข้าที่ตี ได้แก่ การเลี้ยงสุกรโดยการลดต้นทุนด้านอาหารสำเร็จรูปแล้วหันกลับมาใช้วิธีการผสมอาหารที่เหลือกับอาหารสำเร็จรูป การทำโรงเรือนเลี้ยงสุกรมักจะเป็นโรงเรือนที่สูงโปร่ง เพื่อการถ่ายเทอากาศตลอดเวลาและประหยัดงบประมาณการก่อสร้าง การคัดเลือกลูกสุกรอายุประมาณ 1 เดือน มีความสมบูรณ์ด้านร่างกายจิตใจครบถ้วน ซึ่งราคาก็จะไม่สูงจนเกินไป การไต่ยุ้งก็เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงสุกร ผู้เลี้ยงสุกรจะอาศัยเศษไม้ในหมู่บ้านเป็นฟืนใช้ก่อไฟเพื่อไต่ยุ้งให้กับสุกร โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

4.3 การเลี้ยงโค ปัจจุบันนำเข้าที่ตี ได้แก่ การเลี้ยงโคโดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ ผู้เลี้ยงจะต้อนโคไปเลี้ยงตามทุ่งหญ้าเพื่อให้โคค้นหาอาหารกันตามความต้องการ ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านอาหาร

5. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลจากโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นมีผลเกิดขึ้นมากมายจากหมู่บ้านทั้งด้านการประกอบอาชีพ และในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

5.1 ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมมือกันบริหารจัดการกองทุน โดยจัดสรรเงินให้สมาชิกผู้กู้ เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้สมาชิกผู้กู้เงินสามารถนำเงินมาใช้กองทุนได้ ภายในหมู่บ้านมีการสร้างรายได้จากเมล็ดเงินที่ผู้กู้ยืมจากกองทุน

5.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี

- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในชุมชนมีการร่วมกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนขึ้น
- 4) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

5.3 ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1) การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ ไม่ว่าด้านการปฏิบัติงาน หรือด้านเอกสาร ทำให้การทำงานเป็นไปง่ายและรวดเร็ว
- 2) การให้สมาชิกกองทุนกู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพ ทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ครอบครัว สมาชิกมีชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ
- 3) การติดตามการใช้เงินของผู้กู้กองทุนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ประเมินผลความสามารถในการชำระคืนเงิน ทำให้ผู้กู้สามารถนำเงินมาชำระคืนกองทุนได้ตามกำหนด
- 4) คณะกรรมการมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน ได้ต้องประกอบปัจจัยหลายอย่างเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการนี้

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

- 1) การเกิดกองทุน พบว่า ส่วนมากชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจต่อกองทุน จะมีส่วนเล็กน้อยที่ไม่เข้าใจ ถ้ากลุ่มไหนไม่เข้าใจคณะกรรมการกองทุนร่วมประสานกันเข้าไปอธิบายในกลุ่มถึงบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน เมื่อกองทุนได้รับเงินจัดสรรมาจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินการให้สมาชิกยื่นขอกู้ โดยผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกันและผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น ถึงจะค้ำประกันผู้กู้ได้
- 2) ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารของคณะกรรมการกองทุนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมาจากการคัดเลือกของชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้านกำหนดกฎระเบียบกองทุน สมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ให้ไว้อย่างเคร่งครัด
- 3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตนเอง มีความเข้าใจในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองช่วยในการทำมาหากิน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การกู้เงินกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพหลายอาชีพที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อชาวบ้านอยู่ดีกินดี รู้จักร่วมกันคิดกันสร้างเพื่อให้หมู่บ้านอยู่ด้วยความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความสามัคคี เมื่อผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้นำที่มีความยุติธรรม หมู่บ้านก็จะเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและให้แนวคิดปัญหาต่างที่เกิดขึ้น
- 2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุน
- 3) ชุมชนมีความกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุน
- 4) ชุมชนสร้างอาชีพมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ชุมชนไม่แสดงความคิดเห็นที่แท้จริงให้ทราบ
- 2) เมื่อเกิดกองทุนขึ้นปัญหาต่างเกิดขึ้นมากมาย
- 3) ชาวบ้านที่ฐานะยากจนกู้เงินจากกองทุนได้จำนวนน้อย
- 4) ชุมชนหลีกเลี่ยงคำถามที่ถามเพื่อตอบแบบสอบถาม

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเองและพยายามเรียนรู้จากหน่วยงานที่ทางรัฐบาลจัดให้ และได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพยายามลดข้อโต้แย้งภายในกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างคณะกรรมการและชุมชนเป็นรากฐานให้เกิดความเข้มแข็งหมู่บ้าน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการของกองทุนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนแห่งชาติ ตั้งแต่การเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน จนถึงการได้รับเงินจัดสรร ปล่อยเงินให้กู้ และการติดตามประเมินผลผู้กู้เงินกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการอบรมให้คำแนะนำแก่ผู้กู้ไม่มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ในหมู่บ้าน มีความสามัคคี ชาวบ้านรักใคร่ปรองดองและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำหมู่บ้านเป็นคนที่มีความคุณธรรม ยุติธรรม การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของชาวบ้านดำเนินไปตามกรอบและกฎระเบียบของสังคม และทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮ
- 1.2 เพื่อการศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินกองทุนหมู่บ้านแปะ โนนไฮและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 1.3 เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
- 1.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านแปะ โนนไฮ
- 1.5 เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านแปะ โนนไฮ

2. วิธีการดำเนินการ

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ใช้ บร.2, บร.3, บร.4, บร.7, บร.9

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลเอาไว้แล้ว อาทิเอกสาร หลักฐาน จดหมายเหตุนั้นที่กต่างๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูลที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพใช้ กชช.2ค และ จปฐ.

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ทำนา ถือเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่สำคัญของประชาชนในหมู่บ้านอันเป็นรายได้สำคัญ โดยรับประสบการณ์ การเรียนรู้ เอาใจใส่ดูแลและผลผลิตทั้งปริมาณ คุณภาพ เพื่อเพิ่มคุณค่า

3.2 เลี้ยงโค โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ให้เป็นประโยชน์ซึ่งไม่ต้องลงทุน ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร

3.3 เลี้ยงสุกร โดยการลดต้นทุนด้านอาหารสำเร็จรูป แล้วหันกลับมาใช้วิธีการผสม เศษอาหารที่เหลือกับอาหารสำเร็จรูป การคัดเลือกสุกรที่จะนำมาเลี้ยง จะเลือกลูกสุกรอายุประมาณ 1 เดือน มีความสมบูรณ์ด้านร่างกายครบถ้วน ซึ่งราคาก็จะไม่สูงเกินไป

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1.1 ด้านสภาพทั่วไปบ้านแปะโนนไฮ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางซึ่งข้ออาชีวหลักคือการทำนา รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้านเกษตร เพื่อให้เกิดรายได้เสริมสามารถเลี้ยงครอบครัว ให้อยู่ดีกินดีเป็นสังคมระบบเครือญาติ

1.2 การดำเนินงานของกองทุน มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ด้วยความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้านแปะโนนไฮ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน จากความกระตือรือร้นในความเป็นเจ้าของกองทุน ช่วยกันออกความคิดเห็น วางแผนแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชน

1.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารกองทุน คือ การเปิดโอกาสการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้คนในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก

1.5 ความร่วมมือ ความซื่อสัตย์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1.1 ปัจจัยด้านบวก

- ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการจัดตั้งกองทุนเพื่อประโยชน์ของชุมชน
- ความมุ่งมั่นในการพึ่งพาตนเอง สามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน
- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นจากเดิมทุกเดือน

1.2 ปัจจัยด้านลบ

- คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะเวลาอันสั้น

- คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนไม่เข้าใจระเบียบกองทุน
- การนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ อาจไม่มีเงินมาชำระ ก่อให้เกิดภาระหนี้แก่ชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นผลให้ชุมชนอ่อนแอได้

2. เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรทำนา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนบ้านแปะ โนนไฮ

3.1 ความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า

3.2 ชุมชนมีความสามัคคี

3.3 ความยุติธรรมของผู้นำ

3.4 ความซื่อสัตย์

3.5 การไม่อพยพไปทำงานต่างถิ่น

3.6 ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

3.7 คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงิน ไปดำเนินการตาม โครงการที่ขอกู้สามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงิน ไปหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

4.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งจากการมีเงินทุนที่สามารถใช้ได้ทันท่วงทีและ โอกาสที่พึงได้รับประโยชน์

4.3 อาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งจากการมีเงินทุนที่สามารถใช้ได้ทันท่วงทีและ โอกาสที่พึงได้รับประโยชน์

5.4 ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า รูปแบบวิถีชีวิตคนในหมู่บ้านแปะ โนนไฮ เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี ก่อให้เกิดความสงบสุขภายในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1. เนื่องจากนโยบายเร่งด่วนทำให้มีการปรับเปลี่ยนระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองหลายฉบับ ทำให้เกิดความสับสนในหลักปฏิบัติ ทั้งของกรรมการและสมาชิกกองทุนสืบเนื่องจากการทำความเข้าใจที่มีข้อจำกัดของชาวบ้าน ควรมีการพิจารณาหรือวิจัยผลกระทบก่อนการจัดทำระเบียบเพื่อการยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ

2. สำหรับระเบียบการชำระคืนเงินภายใน 1 ปี ที่มีข้อจำกัดสำหรับบางโครงการ ก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ ในการเพิ่มภาระหนี้สินให้กับประชาชนที่หาทางออกโดยการกู้ยืมเงินของนายทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อส่งชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน

3. ระเบียบกำหนดการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่มีข้อจำกัดสำหรับหมู่บ้านขนาดเล็ก เป็นการยากที่จะหาผู้รับผิดชอบในหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต่อจากคณะกรรมการชุดเก่าที่หมดวาระ

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแปะโนนไฮ

1. การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบและการทำงานที่แน่นอน ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ล่าช้า

2. ควรมีหน่วยงานรัฐบาลออกมาช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีข้อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการให้ชัดเจน มีการกระจายความรับผิดชอบเพื่อการตรวจสอบความโปร่งใส สมาชิกทุกคนสามารถทำความเข้าใจในรูปแบบการบริหารจัดการได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. การกระจายโอกาสพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรที่มีโชจะเป็นแต่เพียงผู้ผลิตวัตถุดิบเพียงอย่างเดียว เช่น การแปรรูปผลผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และส่งเสริมรายได้

2. ควรมีความสนใจในโอกาสการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการศึกษาและสนใจในการประกอบอาชีพที่สามารถใช้เวลาเพียงเล็กน้อย อาจก่อให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นภายในชุมชน

3. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงดินที่เสื่อมสภาพจากการ ใช้งานทางด้านการเกษตรเพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางอ้อม และรักษาสภาพแวดล้อมไปในตัวด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม

1. วิจัยเกี่ยวกับการกระจายเงินแก่สมาชิกผู้กู้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

2. วิจัยนโยบายที่มุ่งเน้นผลในระยะยาวควรมีการติดตามการดำเนินงานของผู้กู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยสร้างรายได้และต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน

3. ให้มีการปรับปรุงความยืดหยุ่นสำหรับการชำระคืนเงินกู้ตามลักษณะวัตถุประสงค์ และอาชีพแม้จะต้องการให้เกิดการหมุนเวียนตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล แต่อาจเกิดประโยชน์แก่ผู้กู้

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. นครราชสีมา.

กรุงไทย, ธนาคาร. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. 2544. ภาวะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์ (เอกสารเพิ่มเติม). นครราชสีมา.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.